

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA

DĖL ŠIAULIŲ MIESTO SAVIVALDYBĖS GYVENTOJŲ ASOCIACIJOS „A“ SKUNDO PRIEŠ VALSTYBINĘ KAINŲ IR ENERGETIKOS KONTROLĖS KOMISIJĄ IR VALSTYBINĘ ENERGETIKOS INSPEKCIJĄ PRIE ENERGETIKOS MINISTERIJOS

2016-12-16 Nr. 4D-2016/1-1292

Vilnius

I. SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius 2016-09-20 gavo Šiaulių m. savivaldybės gyventojų asociacijos „A“ (toliau citatose ir tekste vadinama – Asociacija) ir kitų Asociacijos narių (toliau vadinama – Pareiškėjai) skundą dėl Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos (toliau citatose ir tekste vadinama – Komisija), Valstybinės energetikos inspekcijos prie Energetikos ministerijos (toliau citatose ir tekste vadinama – Inspekcija) atsakymų tinkamumo ir pagrįstumo.

2. Pareiškėjai skunde nurodo:

2.1. Asociacija 2016-06-30 raštu Nr. 125V (toliau citatose ir tekste vadinama – Asociacijos prašymas) kreipėsi į Komisiją, „prašydama patikrinti ir įvertinti, ar akcinės bendrovės „B“ [toliau citatose ir tekste vadinama – Bendrovė] generalinis direktorius C išsamiai ir tiksliai, t. y. laikydamasis LR įstatymuose, kituose teisės aktuose numatytų reikalavimų, atsakė [AB „B“ 2016-06-07 atsakymas Nr. SD-1243; toliau vadinama – Bendrovės atsakymas] į Asociacijos 2016-05-19 raštą Nr. 97SE „Dėl šilumos energijos gamybos iš biokuro įrenginių galios Šiauliams sumažinimo nuo 75 MW iki 61 MW“ (toliau vadinama – Asociacijos kreipimasis) (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

„Gavome Komisijos pirmininkės Ingos Žilienės 2016-07-__ atsakymą Nr. R2-(T)-_ „Dėl Asociacijos prašymų nagrinėjimo“ [...] (toliau vadinama – Komisijos atsakymas).

2.2. Asociacija 2016-06-30 raštu Nr. 126V kreipėsi į Inspekciją dėl Bendrovės atsakymo atitikimo Lietuvos Respublikos įstatymuose, kituose teisės aktuose numatytiems reikalavimams, „prašydama patikrinti ir įvertinti, ar Bendrovės generalinis direktorius C išsamiai ir tiksliai, t. y. laikydamasis LR įstatymuose, kituose teisės aktuose numatytų reikalavimų, atsakė į Asociacijos kreipimąsi“ (taip pat vadinama – Asociacijos prašymas).

„Gavome Inspekcijos viršininko pavaduotojo, atliekančio viršininko funkcijas, Ričardo Žoromskio 2016-07-11 raštą Nr. 2R-2142 [...]“ (toliau vadinama – Inspekcijos atsakymas).

2.3. Pareiškėjų nuomone, „atsiranda prieštaravimas tarp Energetikos įstatymo 8 str. 9 d. 17 punkto, Bendrovės atsakymo, Inspekcijos atsakymo ir Komisijos atsakymo, kadangi Komisija vienintelė teigia, jog ji pagal kompetenciją nėra įgaliota vertinti minėto Bendrovės atsakymo atitikimo įstatymų reikalavimams.“

2.4. „Gavome Komisijos narės, laikinai atliekančios Komisijos pirmininko funkcijas, Viktorijos Sankauskaitės 2016-08-__ atsakymą Nr. R2-(T)-2001 „Dėl Asociacijos prašymo nagrinėjimo“ [...]“ (toliau vadinama – Komisijos atsakymas-2).

3. Pareiškėjai prašo Seimo kontrolierių:

3.1. „1. Patikrinti ir įvertinti, ar Komisijos pirmininkė Inga Žilienė Komisijos atsakyme tinkamai ir pagrįstai, t. y. išsamiai ir tiksliai, t. y. laikydamasis Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatyme, įskaitant šio įstatymo 4 str. 1 ir 2 punktus, numatytų

reikalavimų, kituose LR įstatymuose, kituose teisės aktuose numatytų reikalavimų, atsakė į Asociacijos prašymą [...].“

3.2. „2. Paašškinti, ar Komisijos atsakyme pagrįstai pažymėta, jog Komisija pagal kompetenciją nėra įgaliota vertinti energetikos įmonių vartotojams pagal jų konkrečius prašymus teiktinos informacijos pagrįstumo, išsamumo ir teisingumo.“

3.3. „3. Paašškinti, ar Komisijos atsakyme pagrįstai nenurodyta tiksli atsakymo data ir tikslus atsakymo numeris (tai nurodyta tik pridėtoje metaduomenų kortelėje ir 2016-07-22 elektroniniame laiške, atsakymas atsiųstas *adoc* formatu), ar Komisijos atsakyme-2 pagrįstai nenurodyta tiksli atsakymo data (tiksliai atsakymo data nurodyta tik 2016-08-01 elektroniniame laiške).“

3.4. „4. Paašškinti, ar Komisija tinkamai pasielgė vienu Komisijos atsakymu atsakydama į du skirtingus Asociacijos prašymus (prašymą Nr. 118 V ir prašymą Nr. 125 V).“

3.5. „5. Patikrinti ir įvertinti, ar Inspekcijos viršininko pavaduotojas, atliekantis viršininko funkcijas, Ričardas Žoromskis Inspekcijos atsakymu, t. y. išsamiai ir tiksliai, t. y. laikydamasis Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatyme [...] numatytų reikalavimų, kituose LR įstatymuose, kituose teisės aktuose numatytų reikalavimų, atsakė į Asociacijos prašymą.“

II. TYRIMAS IR IŠVADOS

4. Iš Pareiškėjų kartu su skundu Seimo kontrolieriui pateiktų dokumentų nustatyta toliau pateikiama informacija.

4.1. Asociacijos prašyme akcentuota:

4.1.1. „Komisijos [...] 2016-05-03 rašte Nr. R2-(Š)-1267 [...] rašoma: [...] Komisija negali vertinti Asociacijos prašyme nurodytų teiginių, jog Bendrovės atsakymas neatitiko teisės aktų nustatytą turinio bei formos reikalavimų.“

4.1.2. „Tačiau Bendrovės [...] 2016-06-07 atsakyme [...] rašoma, jog Bendrovės atsisakymas suteikti prašomą informaciją [...] išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka gali būti skundžiamas Komisijai.“

4.1.3. „[...] prašome patikrinti ir įvertinti, ar Bendrovės generalinis direktorius [...] išsamiai ir tiksliai [...] atsakė į Asociacijos kreipimąsi.“

4.2. Komisijos atsakyme (nenurodyta dokumento registracijos data ir numeris, nėra duomenų apie prie Komisijos rašto pridėdamą metaduomenų lentelę) pažymėta:

4.2.1. „Komisija 2016-06-29 gavo Asociacijos prašymą dėl duomenų, nustatytų Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo 5 straipsnyje, viešumo ir prieinamumo visuomenei (toliau citatose ir tekste vadinama – Asociacijos prašymas-2) ir 2016-07-01 gavo Asociacijos prašymą įvertinti Bendrovės atsakymą (Asociacijos prašymas). [...].“

Atsakant į Asociacijos prašyme pateiktą klausimą, akcentuotina, kad, kaip ne kartą yra nurodyta Asociacijai adresuotuose Komisijos raštuose, Komisija pagal kompetenciją nėra įgaliota vertinti savivaldybių institucijų gyventojų interesus atstovaujančioms institucijoms pagal jų konkrečius prašymus teiktinos informacijos pagrįstumo ir teisingumo, todėl Komisija negali atsakyti, ar Bendrovės atsakyme pateikta informacija atitinka teisės aktų nustatytus turinio bei formos reikalavimus.“

4.2.2. „Papildomai pažymėtina, kad Komisijos kompetencija atliekant energetikos srityje veikiančių subjektų veiklos reguliavimą ir valstybinę energetikos priežiūrą yra nustatyta Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo 8 straipsnio 9 dalyje, pagal kurią Komisija tvirtina valstybės ir savivaldybių reguliuojamų kainų nustatymo metodikas, nustato valstybės reguliuojamų kainų viršutines ribas, kontroliuoja valstybės reguliuojamų kainų ir tarifų taikymą bei atlieka kitas funkcijas, susijusias su valstybės reguliuojamų energetikos įmonių veiklos efektyvumo kontrole. Pagal Energetikos įstatymo 34 straipsnio 4 dalies 2 punktą, Komisija ne teismo tvarka nagrinėja vartotojų ir energetikos įmonių ginčus dėl energetikos įmonių veiklos ar neveikimo tiekiant, skirstant, perduodant, laikant energiją, dėl prisijungimo, apmokėjimo už suvartotą energiją ar paslaugas, valstybės reguliuojamų kainų ir (ar) tarifų taikymo, dėl energijos ir energijos išteklių

tiekimu srautų balansavimo, taip pat kitus vartotojų ir energetikos įmonių ginčus energetikos srityje, nepriskirtus Inspekcijai. Pažymėtina, kad ginčas – iš vartojimo ar komercinės sutarties kilęs pareiškėjo ir skundžiamos įmonės nesutarimas dėl fakto ir (ar) teisės klausimų. Pagal Energetikos įstatymo 34¹ straipsnio 3 dalį, pagal šiame ir atskirus energetikos sektorius reglamentuojančiuose įstatymuose nustatytą kompetenciją nagrinėja skundus dėl energetikos įmonių atliekamo energijos tiekimo, skirstymo, perdavimo, laikymo ar neveikimo, dėl teisės energetikos įmonėms pasinaudoti tinklais ar (ir) sistemomis nesuteikimo ir kitų teisės aktuose nustatytų reguliuojamos energetikos veiklos reikalavimų laikymosi. Skundas yra suprantamas kaip pareiškėjo rašytinis kreipimasis į Komisiją, kuriame nurodoma, kad yra pažeistos jo teisės ar teisėti interesai, ir prašoma juos apginti.

Atsižvelgiant į tai, pažymėtina, kad Komisija pagal jai suteiktus įgaliojimus nėra laikoma institucija, kuriai yra skundžiami energetikos įmonių pateikti atsakymai į Asociacijos klausimus. Komisija gali nagrinėti vartotojų prašymus pagal Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisykles, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015-08-26 nutarimu Nr. 913, bei vartotojų skundus ir ginčus pagal jai suteiktą kompetenciją.“

4.3. Komisijos atsakyme-2 (nenurodyta dokumento registracijos data, nėra duomenų apie prie Komisijos rašto pridedamą metaduomenų lentelę) akcentuota:

„Komisija 2016-07-15 gavo Inspekcijos atsakymu persiūtą Asociacijos prašymą įvertinti Bendrovės atsakymo į [...] tinkamumą ir atitiktį Lietuvos Respublikos teisės aktams.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Komisija 2016-07-01 gavo Asociacijos [...] prašymą, kuriame Asociacija išdėstė analogišką prašymą [...]. Komisija [Komisijos] atsakymu atsakydama į Asociacijos prašymą pažymėjo, kad Komisija pagal kompetenciją nėra įgaliota vertinti savivaldybių institucijų gyventojų interesus atstovaujančioms institucijoms pagal jų konkrečius prašymus teiktinos informacijos pagrįstumo ir teisingumo. Atsižvelgdama į tai, Komisija nurodė, kad negali atsakyti, ar Bendrovės atsakymu pateikta informacija atitinka teisės aktų nustatytus turinio bei formos reikalavimus.

Komisija taip pat atkreipia dėmesį, kad į analogiškus Asociacijos klausimus ir prašymus įvertinti Bendrovės atsakymuose pateiktą informaciją Komisija yra pateikusi savo nuomonę 2014-09-11 raštu Nr. R2-2237, 2014-10-31 raštu Nr. R2-2705, 2015-09-29 raštu Nr. R2-(Š)-3066, 2016-03-29 raštu Nr. R2-(T)-879, 2016-04-18 raštu Nr. R2-(Š)-1091, 2016-05-03 raštu Nr. R2-(Š)-1267 ir 2016-05-20 raštu Nr. R2-(Š)-1434, kuriuose pateikiami detalesni motyvai dėl Komisijos kompetencijos pasisakyti Asociacijos pateiktais klausimais ir atskleidžiamas teisinio reglamentavimo sąlygotas energetikos įmonių disponuojamos informacijos teisinis statusas. Papildomai pažymime, kad Komisija 2016-05-03 raštu Nr. R2-(Š)-1266 ir 2016-05-20 raštu Nr. R2-(Š)-1434 supažindino Asociaciją su teise dėl pažeistų teisių gynimo kreiptis į bendrosios kompetencijos teismą.

Įvertinusi tai, kas išdėstyta aukščiau, vadovaudamiesi Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių [...] 8 punktu, pakartotinai informuojame Asociaciją, kad Komisija pagal kompetenciją nėra įgaliota vertinti energetikos įmonių vartotojams pagal jų konkrečius prašymus teiktinos informacijos pagrįstumo ir teisingumo, todėl Komisija negali atsakyti, ar Bendrovės atsakymu pateikta informacija atitinka teisės aktų nustatytus turinio bei formos reikalavimus.

Informuojame, kad Komisijos atsakymas gali būti skundžiamas Administracinių ginčų komisijai Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo trečiojo skirsnio „Administracinė procedūra“ nustatyta tvarka bei Lietuvos Respublikos administracinių ginčų komisijų įstatymo nustatyta tvarka arba Administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.“

4.4. Inspekcijos atsakyme nurodyta:

Inspekcija 2016-07-01 „(Inspekcijos 2016-07-01 reg. Nr. 1R-2028) gavo Asociacijos prašymą. Asociacija minėtame prašyme nurodė, kad š. m. gegužės 19 d. Asociacijos kreipimusi kreipėsi į Bendrovę, prašydama paaiškinti, ar 2014-04-09–2015-03-18 laikotarpiu Bendrovė atliko kokius nors veiksmus, įskaitant prašymų, pasiūlymų ar sutikimų teikimą, siekdama, kad būtų pakoreguotas Nacionalinės šilumos ūkio plėtros 2015–2021 metų programos projekto 1-ojo priedo

„Programos tikslų ir uždavinių vertinimo kriterijai ir jų reikšmės“ [...] 1 p., nurodant, jog iki 2021 m. reguliuojamų šilumos gamintojų valdomų šilumos energijos gamybos įrenginių, tiekiančių šilumą į centralizuotą šilumos tiekimo sistemą ir naudojančių atsinaujinančius ir (ar) vietinius energijos išteklius, Šiauliuose turi būti įrengta nebe 75 MW, o 61 MW.

Pagal Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo 8 str. 9 d. 17 p., Komisija teisės aktu nustatyta tvarka pagal kompetenciją turi teisę tikrinti energetikos įmonių valstybės institucijoms ir (ar) vartotojams teikiamą informaciją, vertinti jos patikimumą, nepažeisdama komercine (gamybine) ar profesine paslaptimi laikomos informacijos apsaugos reikalavimų.

Inspekcija, atsižvelgdama į Asociacijos prašyme nurodytas aplinkybes ir vadovaudamasi Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo 8 str. 9 d. 17 p. 34¹ str. 3 d. bei Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 23 str. 4 d., perduoda Asociacijos prašymą pagal kompetenciją nagrinėti Komisijai.“

5. Seimo kontrolierius, atsižvelgęs į pirmiau nurodytas aplinkybes, kreipėsi į:

5.1. *Komisiją*, prašydamas pateikti motyvuotą nuomonę: ar, vadovaujantis Energetikos įstatymo 9 straipsnio 1 dalies 17 punktu (kaip nurodyta Inspekcijos atsakyme), Komisija kompetentinga nagrinėti Asociacijos prašymą (jeigu ne – ar yra valstybės institucija, įgaliota „vertinti energetikos įmonių vartotojams pagal jų konkrečius prašymus teiktinos informacijos pagrįstumą, išsamumą ir teisingumą“); ar Komisija (Komisijos atsakymu) „tinkamai ir pagrįstai, t. y. išsamiai ir tiksliai“, laikantis „Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatyme, įskaitant šio įstatymo 4 str. 1 ir 2 punktus, numatytų reikalavimų, kituose LR įstatymuose, kituose teisės aktuose numatytų reikalavimų, atsakė į Asociacijos prašymą“; ar Komisija (Komisijos atsakymu) „tinkamai pasielgė vienu Atsakymu atsakydama į du skirtingus Asociacijos prašymus“; motyvuotai paaiškinti, ar Komisijos atsakymas ir Komisijos atsakymas-2 buvo nustatyta tvarka registruoti institucijoje, kodėl šių dokumentų sudarymo datos, registracijos institucijoje numeriai nenurodyti Komisijos raštuose; pateikti visą kitą informaciją, reikalingą Komisijos pareigūnų veiklos (neveikimo) juridiniam įvertinimui;

5.2. *Inspekciją* – pateikti motyvuotus paaiškinimus: dėl Asociacijos prašymo persiuntimo nagrinėti Komisijai; ar Inspekcija „išsamiai ir tiksliai, t. y. laikydamasi Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatyme, įskaitant šio įstatymo 4 str. 1 ir 2 punktus, numatytų reikalavimų, kituose LR įstatymuose, kituose teisės aktuose numatytų reikalavimų, atsakė į Asociacijos prašymą“; pateikti visą kitą informaciją, reikalingą Inspekcijos pareigūnų veiklos (neveikimo) juridiniam įvertinimui;

5.3. *Lietuvos Respublikos energetikos ministeriją* (toliau citatose ir tekste vadinama – Ministerija) – pateikti motyvuotą nuomonę dėl Inspekcijos atsakymo (Asociacijos prašymo persiuntimo nagrinėti Komisijai) pagrįstumo ir teisėtumo.

Skundo tyrimui reikšmingos aplinkybės

6. Iš Komisijos Seimo kontrolieriui pateiktų paaiškinimų bei dokumentų nustatyta toliau pateikiama informacija.

6.1. „Komisija atkreipia dėmesį, kad Komisijos kompetencija atliekant energetikos srityje veikiančių subjektų veiklos reguliavimą ir valstybinę energetikos priežiūrą yra nustatyta Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo 8 straipsnio 9 dalyje, pagal kurią Komisija tvirtina valstybės ir savivaldybių reguliuojamų kainų nustatymo metodikas, nustato valstybės reguliuojamų kainų viršutinės ribas, kontroliuoja valstybės reguliuojamų kainų ir tarifų taikymą bei atlieka kitas funkcijas, susijusias su valstybės reguliuojamų energetikos įmonių veiklos efektyvumo kontrole.

Energetikos įstatymo 8 straipsnio 9 dalies 17 punkte įtvirtinta Komisijos funkcija (tikrinti energetikos įmonių valstybės institucijoms ir (ar) vartotojams teikiamą informaciją, vertinti jos patikimumą, nepažeidžiant komercine (gamybine) ar profesine paslaptimi laikomos informacijos apsaugos reikalavimų) turi būti vertinama viso Energetikos įstatymo 8 straipsnio kontekste. Sistemškai aiškinant Energetikos įstatymo 8 straipsnio nuostatas, darytina išvada, jog energetikos

įstatymo 8 straipsnio 9 dalies 17 punkte nurodyta Komisijos funkcija apima būtent energetikos įmonių viešai skelbiamą teisės aktuose numatytą informaciją.

Atitinkamai Komisija 2013-12-27 nutarimu Nr. O3-761 „Dėl Viešai skelbiamos informacijos tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtino Viešai skelbiamos informacijos tvarkos aprašą (toliau – Aprašas), kurio nuostatos taikomos visiems ūkio subjektams, vykdančioms reguliuojamą veiklą. Tuo pačiu atkreiptinas dėmesys, kad Komisija periodiškai atlieka Aprašo reikalavimų laikymosi kontrolę, o asmenys, pažeidę Aprašo nuostatas, atsako teisės aktų nustatyta tvarka¹ („Paskutinis Aprašo nuostatų laikymosi vertinimas buvo atliktas 2014 metais, kurio rezultatai užfiksuoti Komisijos 2014-09-08 nutarime Nr. O3-789 „Dėl pažeidimų vykdant reguliuojamą veiklą nustatymo“).

„Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, jog aptartas įstatyminis reglamentavimas nesuteikia Komisijai kompetencijos vertinti energetikos įmonių vartotojams pagal jų konkrečius prašymus teiktinos informacijos išsamumo, pagrįstumo ar teisingumo. Atkreiptinas dėmesys, kad kitoks vertinimas būtų nesuderinamas su Komisijos veiklos pagrindais, kompetencija ir funkcijomis vykdant ekonominę energetikos įmonių veiklos reguliavimą.“

6.2. „Papildomai Komisija pažymi, jog jai nėra žinoma valstybės institucija, kuri yra įgaliota vertinti energetikos įmonių vartotojams pagal jų konkrečius prašymus teiktinos informacijos pagrįstumą, išsamumą ir teisingumą.“

6.3. „Papildomai pažymėtina, kad Energetikos įstatymas energijos paslaugų vartotojams suteikia teisę ikiteisimine tvarka ginti savo teises ar teisėtus interesus. Atitinkamai pagal Energetikos įstatymo 34 straipsnio 4 dalies 2 punktą Komisija ne teismo tvarka nagrinėja vartotojų ir energetikos įmonių ginčus dėl energetikos įmonių veiklos ar neveikimo tiekiant, skirstant, perduodant, laikant energiją, dėl prisijungimo, apmokėjimo už suvartotą energiją ar paslaugas, valstybės reguliuojamų kainų ir (ar) tarifų taikymo, dėl energijos ir energijos išteklių tiekimo srautų balansavimo, taip pat kitus vartotojų ir energetikos įmonių ginčus energetikos srityje, nepriskirtus Valstybinei energetikos inspekcijai, o pagal Energetikos įstatymo 34¹ straipsnio 3 dalį nagrinėja skundus dėl energetikos įmonių atliekamo energijos tiekimo, skirstymo, perdavimo, laikymo ar neveikimo, dėl teisės energetikos įmonėms pasinaudoti tinklais ar (ir) sistemomis nesuteikimo ir kitų teisės aktuose nustatytų reguliuojamos energetikos veiklos reikalavimų laikymosi.

Tačiau atkreiptinas dėmesys, kad Asociacijos kreipimaisi į Komisiją su prašymu patikrinti Bendrovės atsakymo išsamumą, pagrįstumą ar teisingumą neatitinka Komisijoje nagrinėjamo ginčo² ar skundo³ sąvokos, nes nėra susijęs su vartotojų teisių pažeidimu ir nėra prašoma jas apginti“ („² Pagal Ginčų neteisminio sprendimo procedūros taisyklių, patvirtintų Komisijos 2016-02-25 nutarimu Nr. O3-56, 6.7 papunktį, ginču laikomas iš vartojimo ar komercinės sutarties kilęs Pareiškėjo ir Skundžiamos įmonės nesutarimas dėl fakto ir (ar) teisės klausimų. ³ Pagal Vartotojų skundų nagrinėjimo taisyklių, patvirtintų Komisijos 2016-05-13 nutarimu Nr. O3-123, 7.2 papunktį, skundu laikomas pareiškėjo rašytinis kreipimasis į Komisiją, kuriame nurodoma, kad yra pažeistos jo teisės ar teisėti interesai, ir prašoma juos apginti“).

6.4. „Komisija, gavusi Asociacijos prašymą, išnagrinėjo [...] pateiktą informaciją bei reikšmingas aplinkybes. Atitinkamai įvertinusi Komisijai teisės aktuose suteiktą kompetenciją ir atsižvelgusi į Asociacijos prašymo turinį, jame prašomos informacijos pobūdį, prašomai informacijai taikomą teisinį reglamentavimą, nepraleisdama teisės aktuose nustatytų terminų, parengė ir pateikė Asociacijai atsakymą. Atsižvelgiant į tai, Komisijos vertinimu, Asociacijai pateiktas Komisijos atsakymas atitinka Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo nuostatas įskaitant šio įstatymo 4 straipsnio 1 ir 2 punktus.“

6.5. „Komisija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 6 punkte įtvirtintu efektyvumo principu ir minėto įstatymo 3 straipsnio 3 punkte įtvirtintu proporcingumo principu, siekdama efektyviai ir proporcingai naudoti jai priklausančius išteklius (žmogiškuosius ir materialiuosius), Komisijos atsakymu atsakė į du Asociacijos prašymus (Asociacijos prašymas ir Asociacijos prašymas-2). Komisijos sprendimas parengti vieną atsakymą į abu minėtus Asociacijos prašymus buvo priimtas atsižvelgiant į tai, kad minėtus Asociacijos prašymus Komisija gavo panašiu metu, bei į tai, kad vien 2016 m. birželio–liepos mėn. Asociacija

Komisijai pateikė 8 paklausimus, todėl siekiant įgyvendinti minėtus efektyvumo ir proporcingumo principus buvo parengtas vienas Komisijos atsakymas, apimantis abejuose Asociacijos prašymuose išdėstytus klausimus.

Papildomai Komisija pažymi, jog teisės aktuose nėra nustatytas įpareigojimas į kiekvieną to paties subjekto raštą pateikti atskirą atsakymą, todėl darytina išvada, jog veiklos organizavimas, kai į keletą to paties subjekto prašymų parengiamas vienas atsakymas, apimantis visus prašymuose suformuotus klausimus, laikytinas neprieštaraujančiu teisės aktų nuostatomis.“

6.6. „Komisija pažymi, jog Komisijos atsakymai buvo registruoti Komisijoje teisės aktų nustatyta tvarka. Minėti atsakymai yra elektroniniai dokumentai, siunčiami elektroninio ryšio priemonėmis. Elektroninių dokumentų bendruosius sandaros reikalavimus nustato Elektroninių dokumentų valdymo taisyklės, patvirtintos Lietuvos vyriausiojo archyvaro 2011-12-29 įsakymu Nr. V-158 „Dėl elektroninių dokumentų valdymo taisyklių patvirtinimo“ [toliau citatose ir tekste vadinama – Taisyklės], kurių 15 punkte nustatyta, kad elektroninio dokumento turinyje parašo rekvizitas įforminamas be parašo, o tvirtinimo bei suderinimo žymų dalys – be parašo ir datos. Tai reiškia, jog siunčiamame elektroniniame dokumente nėra nurodoma jo sudarymo data ir registracijos Komisijoje numeris. Taisyklių 25 punktą nustato, kad duomenys apie įstaigos sudaryto elektroninio dokumento registravimą (registracijos data ir numeris) nurodomi metaduomenyse. Atsižvelgiant į tai, Komisija siūsdama elektroninį dokumentą, prideda metaduomenų lentelę, kurioje matomi registracijos duomenys, bei paaiškinimus kaip naudotis minėta lentele. Tiek siunčiant Komisijos atsakymą, tiek ir siunčiant Komisijos atsakymą-2 elektroniniuose laiškuose, adresuotose Asociacijai, buvo pridėtos metaduomenų lentelės bei paaiškinimai, kaip naudotis minėtomis lentelėmis.“

6.7. „Komisija pasirengusi toliau bendradarbiauti su Asociacija siekiant užtikrinti vartotojų teisių ir teisėtų interesų apsaugą bei teikti konsultacijas Asociacijai Komisijos kompetencijos klausimais.“

7. Iš VEI Seimo kontrolieriui pateiktos informacijos, paaiškinimų nustatyta toliau pateikiama informacija.

7.1. „VEI veikla grindžiama Valstybinės energetikos inspekcijos nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2016-07-26 įsakymu Nr. 1-209“ (toliau citatose ir tekste vadinama – VEI nuostatai).

„VEI pagal kompetenciją nėra įgaliota (teisės aktai nenustato pareigos) nagrinėti ir vertinti energetikos įmonių teikiamos informacijos pagrįstumo ir teisingumo, jos atitikties teisės aktų reikalavimams.

Pagal Energetikos įstatymo 8 str. 9 d. 17 p., Komisija teisės aktų nustatyta tvarka pagal kompetenciją turi teisę tikrinti energetikos įmonių vartotojams teikiamą informaciją, vertinti jos patikimumą.

VEI, atsižvelgdama į Asociacijos prašyme nurodytas aplinkybes ir vadovaudamasi Energetikos įstatymo 8 str. 9 d. 17, 34¹ str. 3 d., Viešojo administravimo įstatymo 23 str. 4 d., Inspekcijos atsakymu perdavė jį pagal kompetenciją nagrinėti Komisijai.“

7.2. „VEI, atsižvelgdama į tai, kad galiojantys norminiai teisės aktai, nustatantys jos kompetenciją, nesuteikia jai teisės vertinti energetikos įmonių teikiamos informacijos pagrįstumo ir teisingumo, jų atitikties teisės aktų reikalavimams, vadovaudamasi Viešojo administravimo įstatymo 23 str. 4 d., Asociacijos prašymą perdavė viešojo administravimo subjektui, kuris turi reikiamus įgaliojimus, t. y. Asociacijos prašymą persiuntė kompetentingai institucijai – Komisijai.

Viešojo administravimo subjektų, skirtingai nei privačių asmenų, veikloje taikomas principas – viskas, kas aiškiai nėra leista, yra draudžiama. Tad viešojo administravimo subjekto atlikti viešojo administravimo veiksmai, viršijantys jam suteiktus įgaliojimus, yra neteisėti. Toks neteisėtas veiksmas būtų ir VEI Asociacijos prašymo nagrinėjimas ir atsakymo jai pateikimas.

Pažymėtina, kad viešojoje teisėje veikiančys įstatymo viršenybės ir teisinio apibrėžtumo principai lemia tai, kad visi viešojo administravimo subjektai turi tik tokius įgalinimus, kurie jiems yra suteikti konkrečiomis teisės aktų nuostatomis, plečiamasis valdymo institucijų kompetencijos aiškinimas yra negalimas. VEI viršijus savo kompetenciją bei atlikus kitokius veiksmus, nei

imperatyviai reikalauja jos kompetencijos ribas nustatantys įstatymai, būtų pažeisti minėti viešojoje teisėje veikiantys teisinio reglamentavimo principai.“

8. Iš Ministerijos Seimo kontrolieriui pateiktos informacijos nustatyta toliau pateikiama informacija.

8.1. „[...] vadovaujantis Lietuvos Respublikos įstatymuose, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimuose ir Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009-02-11 nutarimu Nr. 86, apibrėžta kompetencija, Ministerija nėra įgaliota daryti įtaką ar vertinti VEI priimtų sprendimų pagrįstumo ir teisėtumo.“

8.2. „VEI veikla grindžiama VEI nuostatais. Atkreipiame dėmesį, kad VEI nuostatuose įtvirtintose VEI funkcijose nėra nustatytos pareigos VEI nagrinėti ir vertinti energetikos įmonių teikiamų raštų (atsakymų) atitikimo Lietuvos Respublikos teisės aktą reikalavimams.“

8.3. „Taip pat pažymime, jog VEI nuostatų 20 punktą nustato, kad VEI viršininkas organizuoja darbą, kad būtų įgyvendinami VEI veiklos tikslai ir atliekamos nustatytos funkcijos, atsako už jos veiklą ir priima sprendimus visais VEI veiklos klausimais. Vadovaujantis Energetikos įstatymo 9 straipsnio 4 dalimi, VEI atsako už savo sprendimus Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.“

Skundo tyrimui reikšmingi teisės aktai

9. Lietuvos Respublikos įstatymai ir kiti teisės aktai

9.1. Energetikos įstatyme nustatyta:

9.1.1. 8 straipsnis – „9. Komisija atlieka šias funkcijas: [...] 2) tvirtina valstybės reguliuojamų kainų nustatymo metodikas, nustato valstybės reguliuojamas kainas ir kainų viršutines ribas; [...] 17) teisės aktų nustatyta tvarka pagal kompetenciją turi teisę tikrinti energetikos įmonių valstybės institucijoms ir (ar) vartotojams teikiamą informaciją, vertinti jos patikimumą, nepažeisdama komercine (gamybine) ar profesine paslaptimi laikomos informacijos apsaugos reikalavimų; [...] 22) atlieka kitas šio įstatymo ir kitų teisės aktų nustatytas funkcijas.“

9.1.2. 34 straipsnis – „1. Vartotojas, manantis, kad energetikos įmonė, vykdydama energetikos veiklą, pažeidė jo teises ar teisėtus interesus, susijusius su vartojimo sutartimi, pirmiausia privalo raštu kreiptis į energetikos įmonę ir nurodyti savo reikalavimus. [...] 3. Jeigu energetikos įmonė netenkina vartotojo reikalavimų arba juos tenkina iš dalies, atsakyme vartotojui turi būti pateikta informacija apie vartojimo ginčų neteisminio sprendimo instituciją ar kitą subjektą, kompetentingą spręsti ginčą. Vartotojo kreipimasis į vartojimo ginčų neteisminio sprendimo subjektą neatima vartotojo teisės kreiptis į teismą. Vartotojas turi teisę ginti savo teises ir kitais, šiame įstatyme nenumatytais, teisėtais būdais. 4. Vartotojų ir energetikos įmonių ginčus ne teismo tvarka nagrinėja: 1) Valstybinė energetikos inspekcija – dėl energetikos objektų, įrenginių ir apskaitos priemonių naudojimo, energijos tiekimo nutraukimo, sustabdymo ar ribojimo; 2) Komisija – dėl energetikos įmonių veiklos ar neveikimo tiekiant, skirstant, perduodant, laikant energiją, dėl prisijungimo, apmokėjimo už suvartotą energiją ar paslaugas, valstybės reguliuojamų kainų ir (ar) tarifų taikymo, dėl energijos ir energijos išteklių tiekimo srautų balansavimo, taip pat kitus vartotojų ir energetikos įmonių ginčus energetikos srityje, nepriskirtus Valstybinei energetikos inspekcijai. [...].“

9.1.3. 34¹ straipsnis – „Skundų nagrinėjimas“ – „[...] 3. Komisija pagal šiame ir atskirus energetikos sektorius reglamentuojančiuose įstatymuose nustatytą kompetenciją nagrinėja skundus dėl energetikos įmonių atliekamo energijos tiekimo, skirstymo, perdavimo, laikymo ar neveikimo, dėl teisės energetikos įmonėms pasinaudoti tinklais ar (ir) sistemomis nesuteikimo ir kitų teisės aktuose nustatytų reguliuojamos energetikos veiklos reikalavimų laikymosi.“

9.2. Dokumentų ir archyvų įstatymo 11 straipsnyje reglamentuojama – „1. Dokumentai turi būti rengiami laikantis teisės norminiuose aktuose atitinkamiems dokumentams nustatytų reikalavimų. 2. Valstybės ar savivaldybių institucijų, įstaigų ar įmonių vykdančių teisės norminių aktų nustatytus įgaliojimus ir veiklą sudaryti ir gauti dokumentai turi būti užregistruoti dokumentų

registruose, susisteminti pagal institucijos, įstaigos ar įmonės dokumentacijos planą, sutvarkyti ir įtraukti į apskaitą. [...] 4. Dokumentų rengimo, tvarkymo ir apskaitos bendruosius reikalavimus nustato Lietuvos vyriausiasis archyvaras.“

9.3. *Viešojo administravimo įstatyme 3 straipsnyje* nustatyta: „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: 1) *įstatymo viršenybės*. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai aktai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais; 2) *objektyvumo*. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs; [...]; 4) *nepiktnaudžiavimo valdžia*. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektams draudžiama atlikti viešojo administravimo funkcijas neturint šio įstatymo nustatyta tvarka suteiktų viešojo administravimo įgaliojimų arba priimti administracinius sprendimus, siekiant kitų, negu įstatymų ar kitų norminių teisės aktų nustatyta, tikslų; 5) *tarnybinės pagalbos*. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektai, rengdami administracinius sprendimus, prireikus teikia vienas kitam reikalingą informacinę ir kitokią pagalbą; 6) *efektyvumo*. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas, priimdamas ir įgyvendindamas sprendimus, jam skirtus išteklius naudoja ekonomiškai, rezultatų siekia kuo mažesnėmis sąnaudomis; [...].“

9.4. *Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybės institucijų ir įstaigų įstatymo 4 straipsnyje* nustatyta: „Įstaigos, teikdamos informaciją, vadovaujasi šiais principais: 1) *informacijos išsamumo*, reiškiančio, kad pareiškėjui turi būti pateikta visa pagal teisės aktus teiktina jo prašymo turinį atitinkanti informacija; 2) *tikslumo*, reiškiančio, kad pareiškėjui teikiama informacija turi atitikti įstaigos disponuojamą informaciją; [...].“

9.5. *Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-06-24 nutarimu Nr. 968 patvirtintų Valstybės tarnautojų veiklos etikos taisyklių 9 punkte* nustatyta: „Pavyzdingumo principas. Vadovaudamasis šiuo principu, valstybės tarnautojas privalo: [...] 9.6. suteikti žmonėms informaciją apie jų teises, pareigas, galimybes ir galimus padarinius, nedarydamas įtakos žmogaus apsisprendimui ir jo interesams; [...] 9.8. pripažinti savo klaidas ir jas taisyti arba siūlyti taisyti.“

9.6. *Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015-08-26 nutarimu Nr. 93 patvirtintose Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklėse* (toliau vadinama – Asmenų prašymų nagrinėjimo tvarka) nustatyta:

9.6.1. „8. Asmenų prašymai nagrinėjami pagal institucijos kompetenciją. Jeigu institucija, kuriai pateiktas prašymas, neįgaliota spręsti jame išdėstytų klausimų, ji ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo užregistravimo institucijoje išsiunčia prašymą Lietuvos Respublikos kompetentingai institucijai, kartu praneša apie tai asmeniui, paaiškina jo prašymo persiuntimo priežastis.“

9.6.2. „47. Atsakymai parengiami atsižvelgiant į prašymo turinį: [...].“

9.7. *Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2013-12-27 nutarimu Nr. O3-761 patvirtintame Viešai skelbiamos informacijos tvarkos apraše* (Aprašas) nustatyta:

9.7.1. „5. Asmenų interneto svetainėse turi būti skelbiama tik aktuali ir teisinga Apraše nurodyta informacija. Asmenys, neturintys savo interneto svetainių, Apraše nurodytą informaciją skelbia savivaldybių, kurių teritorijose vykdo reguliuojamą veiklą, interneto svetainėse arba viešai skelbti informaciją pateikia Komisijai, kuri gautą informaciją paskelbia savo interneto svetainėje.“

9.7.2. „37. Asmenys, pažeidę Aprašo nuostatas, atsako Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.“

9.8. *Energetikos ministro 2016-07-26 įsakymu Nr. 1-209 patvirtintuose VEI nuostatuose* reglamentuota:

9.8.1. „9. Inspekcijos veiklos tikslai yra: [...] 9.2. dalyvauti formuojant ir įgyvendinant energetikos politiką Lietuvos Respublikos energetikos ministrui pavestose valdymo srityse.“

9.8.2. „10. Inspekcija, siekdama įgyvendinti Valstybinės energetikos inspekcijos prie Energetikos ministerijos nuostatų (toliau – Nuostatai) 9.1 papunktyje nustatytus veiklos tikslus, vykdo šias funkcijas: [...] 10.7. kontroliuoja, kaip laikomasi nustatytų energijos kokybės reikalavimų; [...] 10.9. konsultuoja ir teikia informaciją fiziniams ir juridiniams asmenims

Inspekcijos kompetencijos klausimais; [...] 10.12. ne teismo tvarka nagrinėja vartotojų ir energetikos įmonių vartojimo ginčus dėl energetikos objektų, įrenginių ir apskaitos priemonių naudojimo, energijos tiekimo nutraukimo, sustabdymo ar ribojimo; taip pat nagrinėja skundus dėl energetikos objektų, įrenginių ir apskaitos priemonių techninės saugos, eksploatavimo, energijos kokybės reikalavimų, dėl prisijungimo prie energetikos objektų ar įrenginių, atsijungimo nuo jų techninių sąlygų ir kitų teisės aktuose nustatytų reguliuojamos energetikos veiklos reikalavimų laikymosi; [...].“

9.8.3. „11. Inspekcija, siekdama įgyvendinti jai Nuostatų 9.2 papunktyje nustatytus veiklos tikslus, vykdo šias funkcijas: 11.1. pagal kompetenciją rengia ir priima teisės aktus, taip pat dalyvauja rengiant teisės aktų projektus, susijusius su valstybine energetikos kontrole; [...].“

9.9. Lietuvos vyriausiojo archyvaro 2011-12-29 įsakymu Nr. V-158 patvirtintų Elektroninių dokumentų valdymo taisyklių (Taisyklės) 25 punkte nustatyta: „Duomenys apie įstaigos sudaryto elektroninio dokumento registravimą (registracijos data ir numeris) nurodomi metaduomenyse. Jei elektroninis dokumentas užregistruojamas iki jo pasirašymo, įstaigos sudaryto elektroninio dokumento turinyje gali būti nurodyti registracijos data ir registracijos numeris.“

9.10. Lietuvos vyriausiojo archyvaro 2014-08-29 įsakymu Nr. VE(1.3 E)-41 patvirtintame Elektroninių dokumentų specifikacijų reikalavimų apraše nustatyta:

9.10.1. „14. Elektroninių dokumentų turinys įforminamas pagal Dokumentų rengimo taisyklėse nustatytus reikalavimus, jei kiti teisės aktai ir šios Taisyklės nenustato kitaip. [...].“

9.10.2. priedas „Elektroninio parašo metaduomenys“ nustatyta: „[...]“

Eil. Nr.	Metaduomenys	Duomenų tipas	Privalomumas			Nekeičiamumo užtikrinimo privalomumas [...]
			Įstaigoms	[...]	[...]	
3.	Elektroninio dokumento registracijos data	Data ²	P3	[...]	[...]	Taip
4.	Elektroninio dokumento registracijos numeris	Tekstinis	P3	[...]	[...]	Taip [...]

[...].“

„Paaiškinimai:

1. Santrumpų reikšmės: P – privaloma; [...].

2. Išnašos: [...] Metaduomuo privalomas, kai dokumentas užregistruotas įstaigoje. [...].“

9.11. Lietuvos vyriausiojo archyvaro 2011-07-04 įsakymu Nr. V-117 patvirtintose Dokumentų rengimo taisyklėse nustatyta:

9.11.1. „1. Dokumentų rengimo taisyklės [...] nustato valstybės ir savivaldybių institucijų, įstaigų, įmonių, valstybės įgaliotų asmenų [...] oficialių dokumentų [...] įforminimo ir rengimo bendruosius reikalavimus.“

9.11.2. „62. Įstaigos rengiamų dokumentų tekstas gali būti laisvos formos, jei kiti teisės aktai nenustato konkrečių dokumento teksto dėstymo reikalavimų. Jei dokumente yra lentelių, grafikų, schemų, jos gali būti pateikiamos dokumento tekste arba įforminamos kaip dokumento priedai pagal šių Taisyklių 80–87 punktuose nustatytus reikalavimus.“

9.11.3. „88. Pridedami dokumentai dokumento tekste [...] nurodomi taip: 88.1. Nuoroda į pridedamus dokumentus rašoma dokumento teksto paskutinėje pastraipoje, kuri pradeda didžiosiomis raidėmis rašomu žodžiu „pridedama“. 88.2. Jei pridedami dokumentai įvardijami įstaigos dokumento tekste, teksto paskutinėje pastraipoje nurodomas tik jų lapų skaičius [...]. 88.4. Kai pridedami dokumentai tekste neįvardijami arba įvardijami apibendrintai, teksto pabaigoje nurodomas kiekvienas pridedamas dokumentas ir jo lapų skaičius. Jei pridedama daugiau negu vienas dokumento egzempliorius, nurodomas ir egzempliorių skaičius [...].“

10. Atsižvelgiant į pirmiau aprašytas aplinkybes, išskirtinos šios skundo dalys:

10.1. dėl Komisijos pareigūnų veiklos (neveikimo);

10.2. dėl VEI pareigūnų veiklos (neveikimo).

Tyrimo išvados pateikiamos dėl kiekvienos iš šių skundo dalių atskirai.

*Skundo tyrimo išvados****Dėl Komisijos pareigūnų veiklos (neveikimo)***

11. Atsižvelgus į pirmiau nurodytas aplinkybes (pažymos 1–8 paragrafai) bei į teisinį reglamentavimą (pažymos 9 paragrafas), konstatuotina:

11.1. pagal teisinį reglamentavimą:

11.1.1. vadovaujantis Energetikos įstatymu, Komisija turi teisę tikrinti energetikos įmonių valstybės institucijoms ir (ar) vartotojams teikiamą informaciją, vertinti jos patikimumą ne visais atvejais, o „teisės aktų nustatyta tvarka pagal kompetenciją“ (pažymos 9.1.1 papunktis). Apraše, kuris taikomas visiems ūkio subjektams, vykdomajam reguliuojamą veiklą, nustatyta viešai skelbtina informacija ir tai, kad asmenys, pažeidę Aprašo nuostatas, atsako Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka (pažymos 9.7 punktas).

Komisija šio tyrimo metu pateikė Seimo kontrolieriui papildomus motyvuotus paaiškinimus dėl jos kompetencijos vykdant vartotojams teikiamos informacijos tikrinimą, t. y. Komisija yra įgaliota tikrinti ne bet kokią informaciją, ir ne tą informaciją, kurią energetikos įmonė teikia pagal atskirą vartotojo prašymą, bet – tik energetikos įmonių viešai skelbiamą teisės aktuose numatytą informaciją (pažymos 6.1–6.3 punktai). Pažymėtina, kad šio tyrimo metu Seimo kontrolierius negavo duomenų, kuriais remiantis būtų galima paneigti Komisijos paaiškintą jos kompetencijos turinį (apimtis);

11.1.2. Komisija yra įgaliota nagrinėti vartotojų ir energetikos įmonių ginčus ne teismo tvarka dėl prisijungimo, apmokėjimo už suvartotą energiją ar paslaugas, valstybės reguliuojamų kainų ir (ar) tarifų taikymo, dėl energijos ir energijos išteklių tiekimo šaltinių balansavimo, taip pat kitus vartotojų ir energetikos įmonių ginčus energetikos srityje, nepriskirtus Valstybinei energetikos inspekcijai (pažymos 9.1.2 papunktis);

11.1.3. Komisija:

1) Asociacijos prašymą (ne ginčą tarp vartotojo ir energetikos įmonės) turėjo išnagrinėti Asmenų prašymų nagrinėjimo taisyklių nustatyta tvarka, t. y. pagal Komisijos kompetenciją ir Asociacijos prašymo turinį, pateikdama išsamią ir Komisijos disponuojamą informaciją (tuo atveju, jeigu Komisija nėra įgaliota spręsti Asociacijos prašyme išdėstytų klausimų, išsiųsti prašymą Lietuvos Respublikos kompetentingai institucijai). Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Asmenų prašymų nagrinėjimo taisyklėse nenustatyta atsakymų į atskirus asmenų prašymus pateikimo atskirais atsakymais tvarka, atsakymai į prašymus pateikiami pagal prašymų turinį (pažymos 9.4 ir 9.6 punktai);

2) Komisijos atsakymų registravimo duomenis (registracijos datą ir numerį) nurodyti metaduomenyse Taisyklių ir Elektroninių dokumentų specifikacijų reikalavimų apraše nustatyta tvarka (pažymos 9.9 punktas ir 9.10.2 papunktis);

3) Komisijos atsakymų, kaip elektroninių dokumentų, turinys turėjo būti įforminamas pagal Dokumentų rengimo taisyklėse nustatytus reikalavimus (pažymos 9.10.1 papunktis), taigi prie Komisijos atsakymų galimai pridėdamos metaduomenų lentelės nurodytinose atsakymų tekstuose (pažymos 9.11.3 papunktis);

11.2. nagrinėjamu atveju:

11.2.1. Asociacija prašė (Asociacijos prašyme) patikrinti ir įvertinti, ar Bendrovė išsamiai ir tiksliai atsakė į Asociacijos kreipimąsi (pažymos 4.1.3 papunktis), akcentavo Bendrovės nuomonę, kad jos atsakymas į Asociacijos kreipimąsi gali būti „išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka gali būti skundžiamas Komisijai“ (pažymos 4.1.2 papunktis);

11.2.2. Komisija:

1) atsakymuose Asociacijai motyvuotai pažymėjo, kad Komisija pagal kompetenciją nėra įgaliota vertinti savivaldybių institucijų gyventojų interesus atstovaujančioms institucijoms *pagal jų konkrečius prašymus teiktinos informacijos pagrįstumo ir teisingumo* [Seimo kontrolierius šio tyrimo metu negavo duomenų, leidžiančių paneigti Komisijos kompetencijos turinio aiškinimą], paaiškino Asociacijai Komisijos kompetencijos turinį, ginčo, kurį Komisija kompetentinga nagrinėti ne teisme, sąvoką, taigi pateikė Asociacijai Komisijos atsakymus pagal jos kompetenciją

ir Asociacijos prašymo turinį (pagrįstai nepersiuntė Asociacijos prašymo nagrinėti pagal kompetenciją kitai valstybės institucijai, nes, Komisijos duomenimis, nėra paskirta valstybės institucija, kompetentinga vertinti Bendrovės informaciją, pateikiamą pagal Asociacijos prašymą; tačiau teisės aktai nustato galimybę vartotojų pažeistas teises ginti ne teisme, ginčą nagrinėjant Komisijai ar kitoms valstybės institucijoms; pažymos 4.1–4.3 punktai);

2) Taisyklių ir Elektroninių dokumentų specifikacijų reikalavimų apraše nustatyta tvarka Komisijos atsakymo registravimo duomenis (registracijos datą ir numerį) nurodė metaduomenyse (pažymos 6.6 punktas);

3) nors šio tyrimo metu paaiškino, kad, siunčiant Komisijos atsakymus „elektroniniuose laiškuose, adresuotose Asociacijai, buvo pridėtos metaduomenų lentelės bei paaiškinimai, kaip naudotis minėtomis lentelėmis“ (pažymos 6.6 punktai), tačiau šių duomenų nepatvirtino įrodymais. Iš šio tyrimo metu gautų duomenų nustatyta, kad Komisija nesilaikė taisyklių ir Dokumentų rengimo taisyklių reikalavimų: metaduomenų lentelės nėra paminėtos Komisijos atsakymų tekstuose, šių tekstų pabaigoje nenurodyta, kad pridedamos metaduomenų lentelės (pažymos 4.2 ir 4.3 punktai), taigi Pareiškėjams galėjo kilti abejonų dėl Komisijos atsakymų oficialumo.

12. Apibendrinus pirmiau nurodytas aplinkybes ir vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 2 dalimi, darytina išvada, kad Pareiškėjų skundo dalis dėl Komisijos pareigūnų veiklos (neveikimo) ***pripažintina pagrįsta pagal pažymos 11.2.2 papunkčio 3 pastraipos išvadą.***

Dėl VEI pareigūnų veiklos (neveikimo)

13. Atsižvelgus į pirmiau nurodytas aplinkybes (pažymos 1–8 paragrafai) bei į teisinį reglamentavimą (pažymos 9 paragrafas), konstatuotina:

13.1. pagal teisinį reglamentavimą:

13.1.1. vadovaujantis Energetikos įstatymu ir VEI nuostatais, VEI nagrinėja vartotojų ir energetikos įmonių ginčus ne teismo tvarka dėl energetikos objektų, įrenginių ir apskaitos priemonių naudojimo, energijos tiekimo nutraukimo, sustabdymo ar ribojimo, konsultuoja ir teikia informaciją fiziniams ir juridiniams asmenims Inspekcijos kompetencijos klausimais, dalyvauja formuojant ir įgyvendinant energetikos politiką Lietuvos Respublikos energetikos ministru pavestose valdymo srityse, pagal kompetenciją rengia ir priima teisės aktus, taip pat dalyvauja rengiant teisės aktų projektus, susijusius su valstybine energetikos kontrole ir kt. (pažymos 9.1.2 papunktis ir 9.8 punktas);

13.1.2. VEI Asociacijos prašymą turėjo išnagrinėti Asmenų prašymų nagrinėjimo taisyklių nustatyta tvarka, t. y. pagal VEI kompetenciją (tuo atveju, jeigu VEI nėra įgaliota spręsti prašyme išdėstytą klausimą, išsiųsti prašymą Lietuvos Respublikos kompetentingai institucijai, jeigu tokia yra; pažymos 9.6 punktas) ir Asociacijos prašymo turinį;

13.1.3. vadovaujantis viešojo administravimo tarnybinės pagalbos principu, VEI, rengdama VEI atsakymą, turėjo galimybę ir pareigą išsiaiškinti Komisijos kompetencijos turinį;

13.1.4. remiantis Valstybės tarnautojų veiklos etikos taisyklių reikalavimais, valstybės tarnautojai turi suteikti žmonėms informaciją apie jų teises, pareigas, galimybes, nedarydami įtakos jo interesams, turi pripažinti savo klaidas ir jas taisyti (pažymos 9.5 punktas);

13.2. nagrinėjamu atveju:

13.2.1. Asociacija prašė (Asociacijos prašyme) „patikrinti ir įvertinti, ar Bendrovė išsamiai ir tiksliai atsakė į Asociacijos kreipimąsi (pažymos 4.1.3 papunktis);

13.2.2. Inspekcijos atsakyme nurodė, kad „atsižvelgdama į Asociacijos prašyme nurodytas aplinkybes ir vadovaudamasi Energetikos įstatymo 8 str. 9 d. 17 p., 34¹ str. 3 d.“ perduoda Asociacijos prašymą pagal kompetenciją nagrinėti Komisijai (pažymos 4.4 punktas);

13.2.3. šio tyrimo metu VEI, neatsižvelgusi Komisijos atsakymų Asociacijai turinį, kuriuose paaiškinta Komisijos kompetencija (tai buvo nurodyta Seimo kontrolieriaus rašte, prašant VEI pateikti skundo tyrimui reikalingą informaciją; pažymos 5.2, 4.2 ir 4.3 punktai), pakartojo

Asociacijos prašymo persiuntimo Komisijai tuos pačius motyvus, t. y. Energetikos įstatymo „8 str. 9 d. 17 p., 34¹ str. 3 d.“ (pažymos 7.1 ir 7.2 punktai);

13.2.4. atsižvelgus į pirmiau nurodytų Energetikos įstatymo normų turinio ir jų taikymo Komisijos veikloje paaiškinimus (pažymos 6 paragrafe), šiuo atveju taikytinų teisės aktų reikalavimus (pažymos 13.1.1–13.1.4 papunkčiai) bei Pareiškėjų skundo dėl Komisijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) dalies išvadas (pažymos 11 paragrafas), darytinos išvados, kad VEI (kurios kompetencijai priskirta dalyvauti formuojant ir įgyvendinant energetikos politiką Lietuvos Respublikos energetikos ministrui pavestose valdymo srityse, pagal kompetenciją rengti ir teisės aktus, taip pat dalyvauti rengiant teisės aktų projektus, susijusius su valstybine energetikos kontrole):

1) nepagrįstai ir nepasinaudojusi viešojo administravimo tarnybinės pagalbos principu, persiuntė Asociacijos prašymą Komisijai ir todėl galimai suteikė nepagrįstų lūkesčių Pareiškėjams, kad Komisija išnagrinės jų prašymą iš esmės (pažymos 4.4 punktas);

2) šio skundo tyrimo metu, nepagrįstai neatsižvelgė į jai pateiktą informaciją dėl Komisijos kompetencijos, pati nesiėmė priemonių išsiaiškinti Komisijos kompetenciją (pvz., nepaneigė Komisijos motyvuotų paaiškinimų dėl jos kompetencijos turinio), taigi, nesilaikydama Valstybės tarnautojų veiklos etikos taisyklių reikalavimų, nepagrįstai nepripažino savo padarytos klaidos dėl Asociacijos prašymo persiuntimo Komisijai (pažymos 7 paragrafas).

14. Apibendrinus pirmiau nurodytas aplinkybes ir vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 2 dalimi, darytina išvada, kad Pareiškėjų skundo dalis dėl VEI pareigūnų veiklos (neveikimo) **pripažintina pagrįsta**.

15. Kartu Seimo kontrolierius atkreipia dėmesį į tai, kad vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 6 punkto reikalavimais, teisės aktuose nustatytas „teisinis reguliavimas turi būti suprantamas, tikslus, aiškus ir nedviprasmiškas“.

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, be kita ko, yra konstatavęs: „[...] Konstitucinis teisinės valstybės principas suponuoja įvairius reikalavimus įstatymų leidėjui, kitiems teisėkūros subjektams: teisėkūros subjektai teisės aktus gali leisti tik neviršydami savo įgaliojimų; teisės aktuose nustatyti reikalavimai turi būti grindžiami bendro pobūdžio nuostatomis (teisės normomis ir principais), kurias įmanoma taikyti visiems numatytiems atitinkamų teisinių santykių subjektams; diferencijuotas teisinis reguliavimas turi būti grindžiamas tik atitinkamais teisės aktais reguliuojamų visuomeninių santykių subjektų padėties objektyviais skirtumais; kad teisinių santykių subjektai galėtų žinoti, ko iš jų reikalauja teisė, teisės normos turi būti nustatomos iš anksto, teisės aktai turi būti oficialiai skelbiami, jie turi būti vieši ir prieinami; įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti **aiškus, suprantamas, neprieštaringas, teisės aktų formuluotės turi būti tikslios**, turi būti užtikrinami teisės sistemos nuoseklumas ir vidinė darna, teisės aktuose neturi būti nuostatų, vienu metu skirtingai reguliuojančių tuos pačius visuomeninius santykius; **kad teisinių santykių subjektai galėtų savo elgesį orientuoti pagal teisės reikalavimus**, teisinis reguliavimas turi būti santykinai stabilus; teisės aktais negalima reikalauti neįmanomų dalykų (*lex non cogit ad impossibilia*); [...]“ (2004-12-13 nutarimas); „[...] neatsiejami konstitucinio teisinės valstybės principo elementai yra **teisėtų lūkesčių apsauga, teisinis tikrumas ir teisinis saugumas**; konstitucinis proporcingumo principas yra vienas iš konstitucinio teisinės valstybės principo elementų. [...] (*inter alia* Konstitucinio Teismo 2005-08-23, 2010-05-28, 2010-11-09 nutarimai). [...]“ (2011-06-23 sprendimas).

Šiuo atveju Pareiškėjai skundą dėl Komisijos pareigūnų veiksmų Seimo kontrolieriui pateikė remdamiesi VEI atsakymu ir Energetikos įstatymo 8 straipsnio 9 dalies 17 punktu, kuriame nustatyta, kad Komisija teisės aktų nustatyta tvarka pagal kompetenciją turi teisę tikrinti energetikos įmonių valstybės institucijoms ir (ar) vartotojams teikiamą informaciją, vertinti jos patikimumą, bei 34 straipsniu, kuriame nustatyta Komisijos kompetencija nagrinėjant vartotojų ir energetikos įmonių ginčus ne teismo tvarka. Taigi, šiuo atveju pirmiau nurodytos Energetikos įstatymo nuostatos galimai nėra pakankamai aiškios, nes suinteresuotųjų asmenų (valstybės institucijų ir Pareiškėjų) suprantamos skirtingai.

Be to, išlieka neaišku, kodėl nėra paskirta valstybės institucija, atsakinga už panašaus turinio kaip Asociacijos prašymo turinys (Bendrovės atsakymo turinio vertinimas ir pan.) prašymų nagrinėjimą, ar ją planuojama paskirti.

Seimo kontrolieriaus nuomone, siekiant, jog ateityje teisinių santykių subjektai galėtų savo elgesį orientuoti pagal teisės reikalavimus, kad būtų išvengta dviprasmybių ir suinteresuotųjų asmenų nepagrįsto klaidinimo, būtų naudinga apsvarstyti galimybę patikslinti Energetikos įstatymo nuostatas, nustatančias Komisijos ir galimai kitų valstybės institucijų kompetenciją.

III. SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAI

16. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, nusprendžia Pareiškėjų skundo dėl Komisijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) dalį pripažinti pagrįsta.

17. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, nusprendžia Pareiškėjų skundo dėl VEI pareigūnų veiksmų (neveikimo) dalį pripažinti pagrįsta.

IV. SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

18. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 1, 8 ir 17 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius rekomenduoja:

18.1. **Komisijai** – ateityje laikytis Dokumentų rengimo taisyklių reikalavimų ir pridedamas metaduomenų lenteles raštų tekstuose nurodyti nustatyta tvarka;

18.2. **VEI** – imtis priemonių, kad ateityje:

18.2.1. būtų išvengta nepagrįstų lūkesčių asmenims dėl jų prašymų (skundų) persiuntimo kitoms valstybės institucijoms suteikimo;

18.2.2. būtų tinkamai įgyvendinami valstybės tarnautojų veiklos pavyzdingumo principo reikalavimai;

18.3. **Ministerijai**:

18.3.1. pateikti motyvuotus paaiškinimus, kodėl nėra paskirta valstybės institucija, atsakinga už panašaus turinio kaip Asociacijos prašymo turinys (Bendrovės atsakymo turinio vertinimas ir pan.) prašymų nagrinėjimą;

18.3.2. atsižvelgus į šio tyrimo išvadas apsvarstyti galimybę patikslinti Energetikos įstatymo nuostatas, nustatančias Komisijos ir galimai kitų valstybės institucijų kompetenciją, bei pateikti motyvuotas išvadas šiuo klausimu.

Apie rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus (pateikiant patvirtinančius dokumentus) pranešti iki 2017-07-01.